

LEVEND VERLEDEN

Koningen, keizers, staatslieden, kunstenaars en geleerden hebben in de loop van bijna honderd jaar tijdelijk onderkomen gevonden in het Haagse Hotel des Indes, één van de fraaiste hotels van Europa, pronkjuweel van de residentie. De huidige eigenaren, de keten Crest Hotels, is doende het Haagse symbool in alle oude luister te herscheppen. Frits van der Molen vertelt over de grondlegger en de boeiende historie van het voorname huis met veel wel en betrekkelijk weinig wee.

Haagse Hotel des Indes terug in oude glorie

Derek Palmer, de hoogste baas van de Britse biergigant Bass Limited, was diep onder de indruk bij zijn verblijf in het bijna honderd jaar oude Haagse pronkjuweel Hotel des Indes. Hij beschouwde dit wonder van pracht en praal met letterlijk een historie van hier tot ginder, terecht als een van zijn kinderen. Zijn miljardenonderneming heeft Crest Hotels onder haar hoede, een keten van 85 hotels, 54 in Engeland en 31 in Europa. In 1973 startte Crest in Nederland met de overname van drie Esso-Motor hotels, waar vorig jaar september nog eens tien stuks van de Clingendaelgroep aan werden toegevoegd, onder welke Hotel des Indes. Voor dit indrukwekkende pakket werd ongeveer 70 miljoen gulden neergeteld.

Bass-chairman en chief-executive Palmer ontbood Brian Langton, de Divisional Managing Director voor Europa van Crest Hotels en verantwoordelijk voor het goede reilen en zeilen van de 31 continentale hotels. Tussen beide heren vond het volgende dialoogje plaats: „Meneer Langton, wilt u er zorg voor dragen het zeer bijzondere Hotel des Indes in zijn oude glorie te herstellen?” Een verbaasde Langton antwoordde: „Meneer Palmer, u weet natuurlijk dat dit een niet geringe investering

Paul Kruger in 1890 op het balkon van Des Indes

vergt.” Bass-baas Palmer: „Natuurlijk weet ik dat, maar ik vroeg u het hotel in zijn historische glorie te herstellen en dat doet u dan maar. Dag meneer Langton!”

Voor de renovatie zijn intussen drie miljoen gulden uitgetrokken. De jonge Engelse architect Peter Inston is druk doende met de face-lifting en de accent-vergroting van de authentieke trekken van Des Indes. De 77

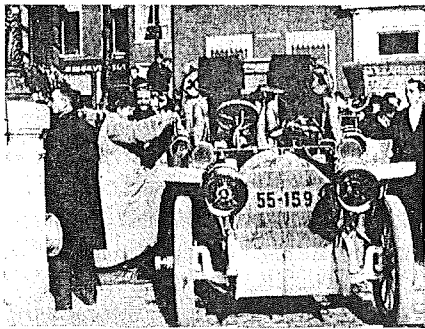
hotelkamers (140 bedden) krijgen een totaal nieuw aanzien. Hotel des Indes komt met een nieuw voorkomen, een gezicht van onvervalste Haagse distinctie.

Luitenant Friedrich Wirtz was de man die Hotel des Indes begon. Zijn collega-officieren begrepen het eigenlijk niet zo erg goed waarom Wirtz zijn militaire opleiding liet varen en de voorkeur gaf aan een „hotelhouderschap”, volgens de heren een regelrechte degradatie. Niemand minder dan prins Frederik, oom van koning Willem III, verrichtte op 1 mei 1881 de opening, een glas champagne in de hand en omringd door zijn hoofdofficieren. Met zijn aanwezigheid had hij de nieuwbakken hotelier een hart onder de riem gestoken. De Haagse bladen hadden aan deze opening geen aandacht besteed maar door kleine advertenties (een table d'hôte à raison van een rijksdaalder!) bezochten in de eerste week toch bijna 23 mensen het nieuwe hotel, de fine fleur van de Haagse residentie.

Hoe kwam Wirtz aan zijn geld? De ex-officier was getrouwd met de dochter van de toenmaals vermaarde hotelier Paulez aan het Korte Voorhout. Die fourneerde de 140.000 gulden om de indrukwekkende woning te kopen van W. D. A. M. Baron van Brienen, heer van de Groote Lindt en Dordsmond. Wirtz' schoonvader had altijd zijn neus opgehaald voor het lachwekkend lage officierstraktement. Hij gunde de man van zijn dochter, die overigens het hotelvak perfect beheerste, wat beters en dat had de ervaren Paulez goed geschoten.

De grondlegger van Hotel des Indes liet op de benedenverdieping en eerste en tweede etage 57 kamers bouwen. Per etage één badkamer! In den beginne zorgde Friedrich Wirtz ook voor een aardige service, ten behoeve van zijn gasten. Zij mochten met hun rijtuigen in de hal uitstappen. Deze dienst-

LEVEND VERLEDEN

1909. De Italiaanse koningin verlaat het hotel.

verlening was echter een zaak van korte duur omdat de viervoeters in die hal gewoonlijk het een en ander achterlieten. Het hotel werd voortdurend uitgebreid, veranderd en vernieuwd. Een optreden dat nog tot de huidige dag wordt doorgezet.

In 1894 had Wirtz het wel bekeken. Hij wilde het rustiger aan doen en pachtte het Oranjehotel in Scheveningen. De nv „Maatschappij tot Exploitatie van Hotel des Indes” nam de zaak over. Wirtz' opvolger, Haller, van het nu wereldberoemde Londense Savoy Hotel, bleek alras de goede man op de juiste plaats te zijn. Onder zijn leiding behield het hotel zijn grote renommée als een „thuis” voor vorstelijke personen, staatslieden, kunstenaars en geleerden. Tijdens de Vredesconferentie van 1899 in Huis ten Bosch werd het hotel „de wachtkamer van het Paleis in het Haagsche Bosch” genoemd. Engelse kranten berichtten over de „regelrechte” oorlog tussen de Haagse hotels om de belangrijkste afgevaardigden te mogen huisvesten. Maar, zo schreven zij: „Hotel des Indes won met een straatlengte.”

Op 7 december 1890 verzamelden zich duizenden mensen voor het Hotel des Indes. Paul Kruger, de laatste president van de Zuidafrikaanse republiek, was met de kruiser „Gelderland” naar Nederland teruggekeerd om — overigens tevergeefs — te trachten bij verschillende Europese landen hulp te vinden voor de Boeren. Bij zijn verblijf in Hotel des Indes wilde een menigte bewonderaars hem zien. De grijze president verscheen op het balkon, zwaaide langdurig met zijn zwarte hoge hoed en werd minutenlang hartstochtelijk toegejuicht.

Op 2 mei 1919 onderging Des Indes een zeer ingrijpende verandering. Het gebouw werd eigendom van de Staat. Koopsom: 1.335.071 gulden en... 19½ cent! De Eerste Wereldoorlog was achter de rug en de Nederlandse regering wilde een groot gebouw hebben, eventueel voor crisiskantoren. Het ministerie van buitenlandse zaken vond het prachtig een groot hotel ter beschikking te hebben. Tientallen jaren lang bleef Hotel des Indes eigendom van het rijk.

LEVEND VERLEDEN

In 1924 werd Jean Rey, een zwager van Haller, directeur. Ook deze benoeming bleek weer een uitstekende vondst te zijn. De man kreeg nog wel in 1930 in de nacht van 2 op 3 augustus een daverende en onverwachte klap te incasseren. Door onvoorzichtigheid van het personeel brak er een hevige brand uit. De gasten werden ijlings overgebracht naar een aan de overkant gelegen dépendance. De schade bedroeg 800.000 gulden, niet gering voor die tijd. De brand werd oorzaak van de grote verbouwingsgedachte. Directeur Rey sloot uit eigen zak de „brandpenningen” te verdubbelen om van zijn hotel iets heel bijzonders te maken. Haagse kranten schreven in die tijd: „Wij krijgen een hotel dat, met behoud van zijn ouden gevel en zijn onmisbaar cachet, de vergelijking met het beste van Europa op het gebied van hotelcomfort te genieten heeft, glansrijk aan kan. Het Rijk zal wel nooit een huurder gehad hebben, die zooveel offerde voor verbetering van het gehuurde.” *Foelke Kuipers*

Het hotel, dat voor de brand 120 kamers telde met 140 bedden, kreeg er een derde verdieping bij met nog eens dertig kamers en vijftig bedden. Iedere kamer op die nieuwe etage kreeg een badkamer, dubbele deuren, geluiddempende muren en „een eigen telefoonverbinding met de heele wereld”.

In 1942 overleed de heer Rey in Engeland.

DIRECTEUR B. E. N. FELIX
...„fantastisch”...

Na de oorlog keerde zijn zoon JeanJacques, een ex-RAF-officier, naar Den Haag terug om zijn vader op te volgen. De Reys waren Monegasken qua nationaliteit. Naast zijn directeurschap van Des Indes trad JeanJacques ook op als consul-generaal van het kleine vorstendom Monaco. Hij bleek, evenals zijn vader, een hotelman pur sang te zijn die er voortdurend op uit was het Haagse juweel te verbeteren. Een spitse bezoeker drukte zich in het gastenboek als volgt uit: „Hôtelier des Rois; Rey des Hôtelières”.

Op donderdagavond 28 oktober 1971 werd Hotel des Indes gesloten. De personeelskosten waren dermate gestegen dat Jean Rey geen andere uitweg meer zag. Per maand moest er twintigduizend gulden bij.

De avond tevoren hadden dus premier Biesheuvel en andere leden van het kabinet voor het laatst in Des Indes gedineerd. Reeds jarenlang was het de gewoonte dat de groep ministers uit de confessionele kring daar in het begin van de week, na een geanimeerd aperitief zich informeel om de dischaarde om 's lands zaken uit en te na te bespreken. Op de laatste dag werd er nog een besproken lunch geserveerd (voor twee personen: twee sherry, grapefruit-cocktail, ossestaartsoep, hazebout, een halve fles beaujolais en twee koffie: f 55,05). In de avond volgde er een receptie waarna het ruim vijftig man tellende personeel werd toegesproken. Daarna sloten de deuren, maar niet voorgoed.

De alom hangende droefenis om de sluiting van zo iets moois sloeg om in vreugde toen zich alsnog een gegadigde meldde. Op 1 december 1971 ging „het symbool van Den Haag” weer geruisloos open. De opvolgers van Jean-Jacques Rey, de heren J. Verwoerd van de nv Horex (Clingendaelgroep) en de horeca-deskundige R. H. Haan, waren vol goede moed. Zij streefden een hotel „zonder drempel” na.

In september 1979 werd de „grand old lady” onder de Haagse hotels geïntegreerd in de keten van Europese Crest Hotels.

In de kostbare in de kluizen bewaarde gastenboeken van bijvoorbeeld het Amsterdamse Amstel-hotel en het Scheveningse Kurhaus komt men een keur van handtekeningen tegen van de zeer groten der aarde. Aan de gastenboeken van Hotel des Indes kunnen beide niet tippen. Bijna een eeuw lang is Des Indes tijdelijk verblijfsoord geweest van ontelbare beroemde personages. Daarin prijkt de naam van Theodore Roosevelt (mei 1910) en van zijn nicht Eleanor Roosevelt (veertig jaar later). Koningen te kust en te keur maar ook keizer Haile Selassie van Ethiopië is aanwezig. Ook echter de signaturen van Bing Crosby, Dwight D. Eisenhower en generaal Montgomery, secretaris-generaal van de Verenigde Naties Waldheim, lord Snowdon. De verlovings van prinses Juliana en prins Bernhard werd in Des Indes gevierd. Anna Pawlova, de wereldberoemde Russische ballerina overleed er in 1931. En men kan zo nog uren doorgaan. De huidige directeur van Hotel des Indes is de jeugdige Bernard E.N. Felix terwijl de algemeen directeur B.J. Dijkstra is, die het toezicht houdt op niet alleen Des Indes met daarnaast nog vijf andere Crest-Hotels, vier in Nederland en één in Antwerpen. Directeur Felix: „Het is toch fantastisch dat de nieuwe eigenaren dermate verguld zijn met hun nieuwste aanwinst — dit prachtige Haagse instituut — dat zij voor de renovatie een bedrag van drie miljoen gulden overhebben. En dat in een neergaande tijd van onze economie.”

Frits van der Molen